

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum conueniens fuerit eum nasci in Bethleem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

sequitur ad matris solatia, ita, excludit ad proles susceptione, & reliquos actus intermedios ut sunt ablutio, & alia quae solent fieri. Rationabile autem est, ut mirabilem partum angelica ministeria fuerint, ita ut Angelorum ministerio natus filius, quam parens mater omnia, quae etiam in ista innocentie oportuna fuissent, quae non ex peccato, sed ex natura sunt, habuerit, quamvis alio modo puta, absque abluione, munditione, &c. quamvis a ratione remotum non fuerit mater ipsa educta ab Angelis, omnino perfecterit. Primum tamen rationabilis videtur, ut & manus virginis ad huiusmodi obsecrationes seruariet immunes, & mens ipsius ad tanti gaudii fructus magis unita esset, & citius omnia expedirent, & Ioseph fides tam cito, tam munde, tam expedite cerneret, & matrem euacuatum & infamem editum, impletum esse experiretur, quia quod in ea natum est, de Spiritu sancto est, & cum expedita matre adoraret natum mundi dominum. Et licet publica miracula ab infante fieri non deberent, ne phantasma putaretur illius humanitatis, secreta tamen quae ab hac suspitione aliena sunt, non dedecet ipsum effuisse ad Virginis matris obsequia, ut suavis sit semper omnium dispositio a diuina procedens sapientia.

Super Quaestiois trigesima quinta Articulum sextum.
Titulus clarus.
In corpore vna conclusio. Christus in Bethleem natus uoluit. Probaturque dupliciter, primo ad literam, secundo mystice.
Aduerte hic, quod Anchor reddit rationem ex parte loci uoluit, quare Christus uoluerit nasci ibi, quae ratio est ratio, quare propheta fecerit se ibi nasciturum, & prope-

quasi ex necessitate illius suae, quae ipse mortis debitor non erat.
AD SECUNDUM dicendum, quod sicut Christus moriendo destruxit mortem nostram, ita suo dolore nos a doloribus liberauit: & ideo mori uoluit cum dolore, sed dolor patientis matris non perinebat ad Christum, qui pro peccatis nostris satisfacere ueniebat. & ideo non oportuit, quod mater eius pareret cum dolore.

AD TERTIUM dicendum, quod Luc. 2. dicitur, quod beata Virgo ipsum puerum, quem pepererat, pannis inuoluit, & posuit in praesepe. Et ex hoc ostenditur narratio illius libri, quae est apocryphus, esse falsa. Unde Hieronymus dicit contra Eluidium: Nulla ibi obstetric, nulla muliercularum sedulitas intercessit: & mater & obstetric fuit. Pannis, inquit, inuoluit infantem, & posuit in praesepe: quae sententia apocryphorum deliramenta conuincit.

ARTICVLVS VII.

Vtrum Christus debuerit in Bethleem nasci.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Vt quod Christus non debuerit in Bethleem nasci. Dicitur enim Isa. 2. De Sion exiit lex, & uerbum Domini de Hierusalem: sed Christus est uere uerbum Dei. ergo de Hierusalem debuit prodire in mundum.
¶ 2. Praet. Matth. 2. dicitur scriptum esse de Christo, quod Nazarenus uocabitur, quod sumitur ex eo quod scribitur Isa. 11. Flos de radice eius ascendet. Nazareth enim flos interpretatur: sed maxime aliquis denominatur a loco suae natiuitatis. ergo uere quod in Nazareth nasci debuerit, ubi etiam fuit conceptus & nutritus.

¶ 3. Praet. Ad hoc dominus natus est in mundo, ut ueritatis fidem annuntiaret, secundum illud Ioan. 18. In hoc natus sum, & ad hoc ueni in mundum, ut testimonium perhibeam ueritati: sed hoc facilius fieri potuisset, si natus fuisset in ciuitate Romana, quae tunc dominatum orbis habebat. Unde & Paulus Romanis scribens dicit Roman. 1. Fides uestra annuntiatur in uniuerso mundo. ergo uidetur, quod non debuerit in Bethleem nasci.

SED CONTRA sumitur, quod dicitur Michae. 5. Et tu Bethleem Ephrata, paruulus es in millibus Iuda. ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israel.

RESPON. Dicendum, quod Christus in Bethleem nasci uoluit duplici ratione. Primo quidem, quia factus est ex semine Dauid secundum carnem, ut dicitur Roma. 1. Cui etiam facta fuerat repromissio specialis de Christo, secundum illud 2. Reg. 23. Dixit uir cui constitutum est de Christo Dei Iacob. & ideo in Bethleem, de qua natus fuit Dauid, nasci uoluit, ut ex ipso loco natiuitatis, promissio ei facta impleta ostenderetur, & hoc designat Euangelista dicens, Ego quod esset de domo & familia Dauid. Secundo, quia (ut Gregorius dicit in Hom. 2.) Bethleem domus panis interpretatur. Ipse autem Christus est qui ait, Ego sum panis uiuus, qui de caelo descendit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Dauid in Bethleem natus est, ita et Hierusalem elegit, ut in ea sedem regni constitueret, & templum Dei ibi edificaret, & sic Hierusalem elegit, ut esset ciuitas simul regalis & sacerdotalis. Sacerdotium autem Christi & eius regnum, praecipue consummatum est in eius passione: & ideo conuenienter Bethleem elegit natiuitati, Hierusalem uero passioni. Similiter et per hoc hominum gloria consummatum, qui gloriantur de hoc, quod ex ciuitatibus nobilibus originem ducunt, in quibus etiam praecipue uolunt honorari. Christus autem e conuerso, in ciuitate ignobili nasci uoluit, & in ciuitate nobili pati opprobrium.

AD SECUNDUM dicendum, quod Christus florere uoluit secundum uirtuosam conuersationem, non secundum carnis originem. & ideo in ciuitate Nazareth educari uoluit & nuttiri, in Bethleem autem uoluit quasi peregre nasci: quia, ut Gregorius dicit, per humanitatem quam assumpsit, quasi in alieno nascebatur: non secundum potestatem, sed secundum naturam. Et etiam (ut Beda dicit) in diuersorio loco egebat, ut nobis multas mansiones in domo Patris sui praepararet.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut dicitur in quodam sermone Ephesini concilij, Si maximam Romam elegerit ciuitatem, propter potentiam ciuium, mutationem orbis terrarum putarent, si filius fuisset Imperatoris, potestati uilitate ascriberetur: sed ut diuinitas cognosceretur orbem transformasse terrarum, pauperum lam elegit matrem, & pauperiore pariam. Elegit autem Deus infirma mundi, ut confundat fortia, sicut dicitur 1. ad Corinth. 1. Et ideo, ut suam potestatem magis

rea non afferret in litera ratio ex parte prophetae implenda.

In responsione ad secundum, nota quod ad literam ideo in diuersorio nasci elegit Christus, ut sacramentum uirginis parus occultum absque matris con sanguinearumque nota maneret. Si enim in ciuitate peperisset, oportuisset obstetricem uocare & con sanguineas, & sic aut uirginitas matris fuisset manifestata, aut reprehensa mater fuisset, quod non uocasset, immo sorores eius obstetricem et ad inuitam matrem conuocassent.

Nec obstat quod in Bethleem natus dicitur, quoniam Bethleem appellatione uenit etiam suburbana domus. In cuius signum Herodes audito quod in Bethleem nasceretur, iussit occidi in Bethleem, & in omnibus finibus eius infantes, intelligens per locum natiuitatis Christi, totum infra fines Bethleem. Sicut ergo omnia diuina disposuit sapientia, dum nasci in diuersorio elegit, nullius cura uel incuria censorem haberet, ubi & a Magis adorandus erat absque arbitris ciuibus, scilicet admirantibus eorum ingressum, absque indice in domum Ioseph, propter quod diuersorium hoc, non intra ciuitatem, sed extra uidetur fuisse, ut ipsum diuersorium nomen sonat, nam si intus fuisset, potuissent Herodi testificari multi, quia Magi in Bethleem ingressi essent &c. sed ubi per uiam in diuersoria domo celebrata est adoratio, latuit ipsa adoratio.

In responsione ad tertium, nota quod ipse Christus Romae caput Ecclesiae suae stauit, non solum ratione communi, quia facta Apostolorum sunt facta Christi, iuxta illud, sine me nihil potestis facere, sed quia uolenti Petro ex Roma recedere, sicut olim ex Antiochia recesserat, ipse Christus obuiauit.

Homil. 8. in euang. non apud a pri.

Homil. 8. in euang. non recedente a pri.

Capitu. 2. in Luc. super illud, Et reclinauit eum in praesepe, est cap. 5. secundum ordinem Bedae. 2.

uiauit iubens vt reuertatur, & Romae sedes apostolica stabilirur, dum dixit, Venio Romam iterum crucifigisti enim Petrus alibi sedem elegisset, non Romae, sed in loco illo ubi postremo sedisset, caput Ecclesiae fuisset. Et sicut nunc non Antiochena, sed Romana ecclesia caput est, quia Romanus Pontifex successor est Petri: similiter in illo casu, non Romanus, sed illius alterius loci Pontifex successor fuisset Petri, ac Christi vicarius. Ipse ergo Christus precipiendo regressum, & crucem Romae statuit caput Ecclesiae, quocirca non potest humana auctoritate mutari, & fieri vt alius quam successor Petri Romanus Pontifex sit caput Ecclesiae.

Super Quaestione trigesima quinta Arianum octauum.

Titulus clarus. In corpore vnicam est conclusio. Christus conuenientissimo tempore est natus, probatur: Christus tamquam dominus & conditor omnium temporum, elegit sibi tempus, quo nasceretur, ergo conuenientissimo tempore natus est. Antecedens manifestatur dupliciter, primo, ex differentia inter Christum, & alios homines. Secundo, ex simili, quia elegit sibi & locum & matrem. Consequenter probatur, quia quae a Deo sunt ordinata sunt, & conuenienter disposita. Vbi nota, quod plus inferatur quam probetur, propter materiam & eius claritatem: probatur enim quod conuenienti tempore, inferatur autem, quod conuenientissimo tempore: quia si omnia a Deo sunt conuenienter disposita, ea, quae sunt circa personam ipsius Dei personam, oportet conuenientissime esse disposita. Et hoc clarum erat, quia de ipso Christo est sermo in conclusione.

ostenderet in ipsa Roma, quae caput mundi erat, etiam caput Ecclesiae suae statuit, in signum perfectae victoriae, vt exinde fides derivaretur ad vniuersum mundum, secundum illud Isa. 26. Ciuitatem sublimem humiliabit, & conculcabit eam pes pauperis, scilicet Christi, gressus egenorum, id est, Apostolorum Petri & Pauli.

ARTICVLVS VIII.
Vtrum Christus fuerit tempore congruo natus.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur quod Christus non fuerit congruo tempore natus. Ad hoc n. Christus venerat, vt suos in libertatem reuocaret. Natus est autem tempore seruitutis, quo. scilicet totus orbis praeccepto Augusti describitur, quasi tributarius factus, vt habetur Luc. 2. ergo videtur quod non congruo tempore Christus fuerit natus.

¶ 2 Præter. Promissiones de Christo nascituro gentibus non fuerant factae, secundum illud Rom. 9. Quorum sunt promissa: sed Christus natus est tempore, quo rex alienigena dominabatur: sicut pater Mar. 2. Cum natus esset Iesus in diebus Herodis regis. ergo videtur quod non fuerit congruo tempore natus.

¶ 3 Præter. Tempus praesentiae Christi in mundo diei comparatur, pp id, quod ipse est lux mundi: vnde ipse dicit Io. 9. Me oportet operari opera eius, quia nunc est dies ultimus: sed in aestate sunt dies longiores, quod in hyeme. ergo cum natus fuerit in profundo hyemis. i. 8. Calendas Ian. videtur quod non fuerit conuenienti tempore natus.

SED CONTRA est, quod dicitur Galat. 4. Cum venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege.

RESPON. Dicendum, quod haec est differentia inter Christum & alios homines, quod alij homines nascuntur subiecti necessitati temporis: Christus autem tamquam dominus & conditor omnium temporum elegit sibi tempus, in quo nasceretur, sicut & matrem & locum. Et quia quae a Deo sunt ordinata sunt, & conuenienter disposita, consequens est, quod conuenientissimo tempore Christus nasceretur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Christus venerat nos in statu libertatis reducere de statu seruitutis. Et ideo sicut mortalitatem nostram suscepit, ut nos ad

F vitam reduceret, ita (vt Beda dicit) eo tempore dignatus est incarnari, quo mox natus, censu Caesaris ascriberetur atque ob nostri liberationem ipse seruitio subderetur. Tempore est illo, quo totus orbis sub vno principe vivebat, maxima pax fuit in mundo, & ideo decebat, vt illo tempore Christus nasceretur, qui est pax nostra faciens utraque vnum, ut dicitur Ephes. 2. Vnde Hiero. dicit super Isa. Veteres si reuoluamus historias, inueniamus usque ad uigesimum octauum annum Caesaris Augusti, in toto orbe terrarum fuisse discordiam: orto autem Domino, omnia bella cessauerunt, secundum illud Isa. 2. Non leuabit gens contra gentem gladium, congruebat etiam, ut in illo tempore, quo unus princeps dominabatur in mundo, Christus nasceretur, qui uenerat congregare suos in unum, vt esset vnum ouile & vnus pastor, ut dicitur Ioan. 10.

AD SECVNDVM dicendum, quod ideo Christus, regis alienigenae tempore nasci voluit, ut impleretur propheta Iacob dicentis Gene. penulti. Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est: quia vt Chryso. dicit super Marth. quandiu iudaica gens sub iudaicis regibus, quamuis peccatoribus, tenebatur, prophetae mittebantur ad remedium eius: nunc autem quando lex Dei, sub potestate regis iniqui tenebatur, nascitur Christus: quia magna & deseparabilis infirmitas, medicum artificiosum quarebat.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut dicitur in lib. 7 de q. vet. & noui Testa. tunc Christus nasci voluit, quando lux diei crementum incipit accipere, vt ostenderetur, quod ipse uenerat, ut homines crederent in lucem diuinam, secundum illud Luc. 1. Illuminare his qui in tenebris, & umbra mortis sedent. Similiter etiam asperitatem hyemis elegit ad natiuitatem, ut ex tunc carnis afflictionem patere tur pro nobis.

QVAESTIO XXXVI.

De manifestatione Christi nati, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de manifestatione Christi nati.

Et Circa hoc quaeruntur octo.

¶ Primo. Vtrum natiuitas Christi debuerit esse omnibus manifesta.

¶ Secundo. Vtrum debuerit aliquibus manifestari.

¶ Tertio. Quibus manifestari debuerit.

¶ Quarto. Vtrum debuerit ipse se manifestare, uel potius manifestari per alios.

¶ Quinto. Per quae alia manifestari debuerit.

¶ Sexto. De ordine manifestationum.

¶ Septimo. De stella per quam manifestata fuit eius natiuitas.

¶ Octauo. De ueneratione Magorum, qui per stellam, Christi natiuitatem cognouerunt.

Super Quaestione trigesima sexta articulum primum.

Titulus clarus. In corpore vnicam est conclusio: Natiuitas Christi non debuit esse communiter omnibus manifesta. Probatur tripliciter, primo ex mysterio passionis impleto: secundo, ex fidei merito: tertio ex humanitatis assumptione: testificanda ueritate. Claraque sunt omnia, nisi quod secunda ratio non caret scrupulo: quia aut est sermo de Christi natiuitatis manifestatione per uisionem, aut per attestationem. Si enim est sermo de manifestatione per uisionem, tolleretur proculdubio meritum fidei: quia tolleretur ipsa fides respectu uisi: nemo enim credit quod uidet. Sed hinc sensus obstat: quia manifestatio negata omnibus est.